

Türk Kamu Diplomasisi ve Güçlenen Türkiye Algısı: 21. Yüzyıl Perspektifinden Değerlendirme

Turkish Public Diplomacy and the Strengthening Perception of Turkey:
Evaluation from the Perspective of the 21st Century

Metin AKSOY

Selçuk Üniversitesi, Konya, TÜRKİYE,

ORCID: 0000-0003-4910-0494, metin.aksoy@selcuk.edu.tr

Geliş Tarihi: 03/01/2022 - **Kabul Tarihi:** 10/05/2022

DOI: 10.55205/jocsosa.12202264

ATIF: Aksoy, M., (2022). Türk Kamu Diplomasisi ve Güçlenen Türkiye Algısı: 21. Yüzyıl Perspektifinden Değerlendirme. Cihannüma Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi, 1 (2), 11-40.

Öz

Türk dış politikasının özellikle son çeyrek asırda yakaladığı bölgesel ve küresel başarının anahtarı Türkiye'nin sert ve yumuşak gücü şartlara göre ve bazen birlikte kullanabilmesini ifade eden akıllı güçtür. Akıllı gücün önemli uygulanmasının enstrümanlarından olan kamu diplomasisi ise yine Türkiye'nin son dönem diplomatik faaliyetlerin uluslararası ve yabancı kamuoyu nezdinde olumlu karşılık bulmasını sağlamıştır. Bununla birlikte Türkiye sahip olduğu siyasi yapısıyla, köklü tarihsel ve kültürel mirasıyla, yürüttüğü dış politikayla ve mevcut uluslararası krizlerde takındığı tutumuyla mevcut kamu diplomasisi potansiyelini daha da etkin hale getirebilecek bir ülke konumundadır. Bu etkinliğin sağlanması ise Türkiye'nin aynı anda birden fazla krizde senkronik ve efektif olarak varlık gösterebilen bir güç olması, günümüzde demokratikleşmenin küresel düzlemde geldiği boyut sayesinde kamuoylarının daha belirgin olarak karar alma süreçlerine katılması, Türkiye'nin PKK ve FETÖ gibi terör örgütlerine karşı yürüttüğü mücadelenin kesin bir başarıyla ulaşması bakımlarından önem kazanmaktadır. Tüm bu noktalardan Türk kamu diplomasisinin mevcut durumunun ele alındığı bu çalışmada ilk olarak kamu diplomasisinin kavramsal ve pratik olarak içeriği ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Türk kamu diplomasisinin temel aktörlerinin faaliyetleri üzerinden bir değerlendirmeye gidilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise Türk kamu diplomasisinin daha etkin bir çerçevede yürütülmesi adına uygulanabilecek politika önerileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Türk Kamu Diplomasisi, Türk Dış Politikası, Yumuşak Güç, Türk Kamu Diplomasisi Kurumları

Abstract

The key to the regional and global success of Turkish foreign policy, especially in the last quarter century, is Türkiye's smart power, which expresses its ability to use hard and soft power according

to the conditions and sometimes together. Public diplomacy, which is one of the instruments of the important application of smart power, has again provided a positive response to Türkiye's recent diplomatic activities in the eyes of international and foreign public opinion. However, Türkiye, with its political structure, deep-rooted historical and cultural heritage, its foreign policy and its attitude in current international crises, is in a position to make its current public diplomacy potential even more effective. The provision of this activity is the fact that Türkiye is a power that can show its existence synchronously and effectively in more than one crisis at the same time, that the public opinion more specifically participates in the decision-making processes thanks to the global dimension of democratization today, that Türkiye's struggle against terrorist organizations such as PKK and FETO gaining importance in terms of achieving a definite success. In this study, which deals with the current situation of Turkish public diplomacy from all these points, firstly, the conceptual and practical content of public diplomacy is discussed. In the second part of the study, an evaluation is made on the activities of the main actors of Turkish public diplomacy. In the conclusion part of the study, policy suggestions that can be implemented in order to carry out Turkish public diplomacy in a more effective framework are emphasized.

Keywords: Public Diplomacy, Turkish Public Diplomacy, Turkish Foreign Policy, Soft Power, Turkish Public Diplomacy Institutions.

GİRİŞ

Türk dış politikasının yaklaşık son çeyrek asırda geleneksel temellerinden ayrıldığı ve adeta bir paradigma değişikliğinin yaşandığı iddiası artık bir totoloji halini almıştır. Nitekim Türkiye'yi artık yalnızca jeopolitik konumundan pasif bir şekilde yararlanan ve kendisini bölgesel politikalara sınırlandıran bir ülke olarak görmek yeterli değildir. Bunun en açık göstergelerinden bir tanesi ise Türkiye'nin taraf veya muhataplardan biri olarak dâhil olduğu bölgesel ve küresel meselelerin boyut ve çeşitliliğidir. Güncel örnekler üzerinden bu iddiayı desteklemek gerekirse bugün Türkiye'yi, Suriye'de, Azerbaycan-Ermenistan ihtilafında, Doğu Akdeniz'de, Libya'da, Ege'de, Filistin-İsrail anlaşmazlığında, Rusya-Ukrayna savaşında ve tahıl krizinin çözümünde görmek mümkündür. Bunun da ötesinde Türkiye aynı anda birden fazla uluslararası mesele ve kriz sahasında boy gösterebilen etkin bir uluslararası güç haline gelmiştir. Türkiye'nin küresel ilişkilerde senkronik ve efektif bir şekilde varlık göstermesini sağlayan ise sahip olduğu gücüdür.

Bilindiği üzere güç; uluslararası ilişkilerin ve bu ilişkilerin anlamlandırılması noktasında kullanılan teorik yaklaşımların yaygın ve yerleşik kavramlarından bir tanesidir. Aynı zamanda güç uluslararası ilişkilerde pejoratif anlamları en fazla çağrıştıran kavramdır. Bu durum ilk olarak kavramsal

popülerleşmenin bir sonucudur. Öyle ki kavramın Uluslararası İlişkilerdeki “her şeyi” açıklamak için kullanılması kavramın zamanla “hiçbir şeyi” doğru düzgün açıklayamamasıyla sonuçlanmıştır. İkinci olarak ise kavramın uluslararası ilişkilerdeki pratik karşılığı onun pejoratif çağrışımlarını perçinlemiştir. Bizatihi soyut doğası gereği hiçbir kavram kendi kendine olumsuz çağrışımlara sebebiyet veremeyeceğine göre pratik çarpıklık uluslararası ilişkiler aktörlerinin davranışlarının sonucudur. Yani uluslararası ilişkilerde güce vurgu yapılarak girilen ve nihayetinde sistemsel ahengi bozan her eylem kavramın lekelenmesine sebebiyet vermiştir. Yine de güç kavramı uluslararası ilişkilerin bir realitesidir ve bu haliyle “bir devletin istediğini elde etmek için diğerlerini etkileyebilme kapasitesi” anlamına gelmektedir.

Güç kavramının uluslararası ilişkilerdeki yaygınlığını ve popülaritesini gösteren bir durum da kavramın sesteşliğidir. Öyle ki güç kavramı aynı zamanda devlete tekabül eden bir çerçevede kullanılmaktadır. Bu bakımdan örneğin hegemonik güç, bölgesel güç, yükselen güç ve güç dengesi gibi kavramsallaştırmalarda yer alan “güç” ifadesi devlet anlamında kullanılmaktadır. İşte bu durum yani güç kavramının uluslararası ilişkilerdeki en etkili aktör olan devlete tekabül edecek şekilde kullanılması gücün “kavramsal gücünü” ortaya koymaktadır. Zira bu haliyle aracın özneleşmesi süreci tamamlanmış ve devletin politik eğilimleri noktasında diğerlerini etkileyebilme kapasitesi ve aracı olan güç, bizzat devletin yerine kullanılarak özneleşmiştir. Sonuç ise aralarında nüans bulunan kullanımların birbirlerine karıştırılmasıdır. Örneğin “A devletinin yumuşak gücü” ile “yumuşak bir güç olarak A devleti” birbirlerinden farklı yönlerle işaret etmektedir.

Çünkü “A devletinin yumuşak gücünden” bahsederken vurgulanmak istenilen A devletinin güç unsurlarından birini yani yumuşak gücünü kullanmasına işaret etmektedir. Oysa “yumuşak bir güç olarak A devleti” ifadesi yine A devleti nezdinde kısıtlayıcı bir anlamı barındırmaktadır. Zira burada kast edilen A devletinin gücün unsurlarından biriyle özdeşleşmesi yani onun diğerlerini etkileyebilme kapasitesinin sınırlarının çizilmesidir. Gücün çeşitleri konusunda literatürde üzerinde durulan en net ayrım Joseph S. Nye tarafından ortaya atılmıştır: Sert güç ve yumuşak güç. Bunlardan sert güç devletlerin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla zora dayanarak (özellikle askeri güç unsurlarıyla girilen) hareket etmelerini sağlayan ens-

trümanlardır. Yumuşak güç ise bir devletin sahip olduğu cazibe ve prestij yoluyla diğer devletleri kendi politik eğilimine çekmesine dayanan enstrümanlardır.

Uluslararası ilişkilerde sert güç, devletlerin istediklerini elde etmek için politikalarında havuç ve sopayı araç olarak kullanmalarına karşılık gelmektedir. Bu açıdan askeri müdahale, baskıcı diplomasi ve ekonomik yaptırımlara dayanan sert gücün kullanılması için silahlı kuvvetler, ekonomik kaynaklar vb. somut kaynakların yeterli olması gerekmektedir. Sert gücün hedefe ulaşması için ise üç aşaması bulunmaktadır. Bunlar; yeterli miktarda sert güç kaynağının mevcudiyeti, bu kaynakların istenilen noktaya gelinmediği takdirde kullanılabileceğinin gösterilmesi ve sert gücün uygulanmasıdır (Yatağan, 2018, s. 71-72). Yumuşak güç ise kültürel, ideolojik ve kurumsal olmak üzere üç başlıkta ele alınmaktadır. Bu çerçevede yumuşak güç, bir devletin küresel ilişkileri kendi istekleri doğrultusunda şekillendirmesine yardımcı olan potansiyel unsurlar olarak görülmektedir (Nye, 2005).

Ancak günümüz dünyasında tek başına sert güç ya da tek başına yumuşak güç yeterli değildir. Bu durum akıllı güç kavramsallaştırmasını beraberinde getirmiştir. Buna göre sert güç unsurlarının ve yumuşak güç unsurlarının birleşiminden ortaya çıkan akıllı güç bir birleşimin de ötesinde siyasi koşullara göre sert ve yumuşak güç kullanımını ifade etmektedir. Bu bakımdan akıllı güç, ortaklıklar ve ittifaklara, küresel kalkınmaya ve kamu diplomasisi ve insanlar arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır. Akıllı gücün pratik karşılığının net olarak ortaya konması için bazı kriterler mevcuttur. Bunlar; akıllı gücün hedef nüfusların ve bölgelerin niteliklerinden habersiz olamayacağını ifade eden gücün kullanılacağı hedef kriteri, akıllı gücün ülkesinin veya topluluğunun neler istediğini ve hedeflerine ulaşmak için iradesini ve kapasitesini bilmesini ifade eden kendini tanıma ve kendi hedeflerini ve kapasitelerini anlama kriteri, eylemin yürütüleceği daha geniş bölgesel-küresel bağlam kriteri ve kullanılacak araçlar ve bunların tek tek ve kombinasyon halinde nasıl ve ne zaman kullanılacağı kriteridir (Avar, 2020, s. 204-207).

Güce dair bu ayrımlar çerçevesinde bakıldığında Türkiye'nin sert gücü ve yumuşak gücü koşullara göre kullanan akıllı güç sahibi bir ülke ya da akıllı bir güç olduğunu ileri sürmek mümkündür. Zira Türkiye'nin sert

gücü başta Suriye’de yürüttüğü operasyonlarda kendisini göstermektedir. Öyle ki Türkiye bu operasyonlarla hem Suriye’nin hem de bölgenin barış ve istikrarına birer tehdit oluşturan YPG/PYD/PKK gibi terör örgütlerine karşı sert gücünü başarılı bir şekilde kullanmaktadır. Benzer şekilde Türkiye’nin Libya’daki askeri varlığı da sert güç uygulamasının bir diğer örneğidir. Zira buradaki Türk askerinin varlığı Libya’nın içinde bulunduğu kaotik ortamı sonlandırmak ve ardından tesis edilmesi hedeflenen toplumsal barış ortamını sürdürmek için sert gücün araçsallaştırılmasına karşılık gelmektedir. Yine Doğu Akdeniz’de Türk donanmasının varlığı Türkiye’nin sert gücünü uygulamasının bir göstergesidir. Özellikle Doğu Akdeniz’de çalışmalar yapan sondaj gemilerine eşlik eden Türk deniz kuvvetleri Türkiye’nin bölge nezdindeki haklarını korumak için sert gücü kullanmayı da göze aldığını göstermektedir. Bu çerçeveden bakıldığında Azerbaycan’ın Karabağ nezdindeki tarihi başarısında Türk İHA ve SİHA’larının etkinliği bile -dolaylı da olsa- Türkiye’nin sert güç uygulamasındaki başarısına işaret etmektedir.

Yumuşak güç çerçevesinden bakıldığında ise Türkiye sahip olduğu prestijle özellikle yakın çevresinde etkin sonuçlar almaktadır. Bu çerçevede Türkiye sahip olduğu bir takım araçları uluslararası prestijini arttırmak ve böylece yumuşak gücünü daha da etkin kılmak için kullanmaktadır. Örneğin Türkiye demokrasisiyle bölge ülkeleri nezdinde bir model olarak görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye Osmanlı Devleti’nin ardılı bir devlet olarak bölgedeki tarihsel ve kültürel bağlarını kuvvetlendirmeye çalışmaktadır. Benzer şekilde Türkiye’nin yaptığı dış yardımlar da onun yumuşak gücünü perçinleyen girişimlerdir. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) gibi kurumların Türkiye’nin yakın çevresindeki faaliyetleri de bu kapsamda değerlendirilebilir. Tüm bu girişimlerin Türkiye’nin yakın çevresindeki ihtilaflarda ara bulucu rolü oynamasına imkan tanınması ve Cumhurbaşkanı Erdoğan nezdinde Türkiye’nin yakın çevresinde sahip olduğu popülarite yakın güç uygulamasının ulaştığı başarının kanıtlarıdır. Yine pandemi sürecinde Türkiye’nin örneğin ABD, İspanya, İtalya, Birleşik Krallık ve Bosna Hersek ile Karadağ gibi Balkan ülkelerine tıbbi yardım malzemesi göndermesi de onun yumuşak gücünün etkinliğini arttırmıştır. Özetle yumuşak güç ve onun kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, dış yardım gibi araçları bakımından Türk dış politikası başarılı bir sınav vermektedir.

Dolayısıyla yumuşak gücü ve sert gücü aynı anda ve etkili bir şekilde uygulayan “Türkiye’nin akıllı gücünden” bahsetmek ve hatta “Türkiye’yi akıllı güç olarak” betimlemek gerekmektedir. Zira Türkiye sert gücünü hayati çıkarları noktasında araçsallaştırırken, sert gücünün de sunduğu prestij ile desteklenen yumuşak gücünü de kullanmaktadır. Bununla birlikte Türkiye sert gücünü kullanırken yumuşak gücün kaynaklarını da araçsallaştırmaya ve yumuşak gücünü kullanırken de sert güç unsurlarını dostları-düşmanları nezdinde hazırda tutmaya devam etmektedir. Bu çerçevede örneğin Türkiye; Suriye, Libya ve Doğu Akdeniz gibi alanlarda sert gücünü askeri varlığıyla gösterirken diplomasi masasını da boş bırakmamaktadır. Benzer şekilde Türkiye salt sert güç kullanmanın kati şartlarının bulunduğu uluslararası sistemde (II. Dünya Savaşı sonrası tesis edilen BM sisteminde) attığı her adımın uluslararası meşruiyet zemini oluşturmaya da devam etmektedir. Dolayısıyla gücün etkileme kapasitesi olarak değil de devlete tekabül edecek şekilde kullanıldığı durumlarda Türkiye’yi “yumuşak ve sert gücünü senkronik ve etkili bir şekilde kullanan akıllı bir güç” olarak değerlendirmek Türkiye’nin uluslararası ilişkilerdeki özgül ağırlığını betimlemek için daha uygundur. Türkiye’nin akıllı gücünü besleyen en önemli kaynaklardan bir tanesi ise akıllı gücün bileşenlerinden olan kamu diplomasisidir. Dolayısıyla bu çalışmada Türk kamu diplomasisinin mevcut etkinlik kapasitesi 21. yüzyıl perspektifinden ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde iletişim politikalarıyla doğrudan ya da dolaylı yollardan diğer ülkelerin halklarına ulaşarak ilişki inşa etme yöntemine karşılık gelen kamu diplomasisinin (Ekşi, 2017, s. 10) kavramsal ve pratik gelişme süreci irdelenmiş, ikinci bölümde ise Türk kamu diplomasisinin aktörleri ve bu aktörlerin faaliyetleri üzerinden Türk kamu diplomasisinin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

KAMU DİPLOMASİSİNİN TANIMI, İÇERİĞİ ve GELİŞİMİ

Küreselleşme ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte popüler hale gelen kamu diplomasisi uluslararası ilişkilerde diğer aktörlerle birlikte kamuoylarının da dikkate alınması gerekliliği bağlamında ortaya çıkmıştır. Zira iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler neticesinde zaman ve mekân sınırlamalarındaki engellerin kalkması, geleneksel diplomasi- nin yetersiz kalmasını ve siyasal süreçlerde hükümetler dışındaki sivil

toplum örgütleri ve kamuoyları gibi insan gruplarının etki kapasitesine sahip olmasını beraberinde getirmiştir. Bu durum devletlerin politik eylemlerinde kamuoylarını ikna etme amacıyla kamu diplomasisi uygulamalarına yol açmıştır. Bu doğrultuda, Leonard'a göre kamu diplomasisinin uygulanmasındaki temel amaç köklü ilişkiler kurulmasını sağlamaktır. Köklü bir ilişki inşası için kamu diplomasisi uygulamaları diğer ülkelerde yaşayan insanları anlama, yanlış algıların önüne geçme ve üzerinde uzlaşılacak değerler oluşturma üzerine temellendirilmektedir (Leonard, 2002, s. 8-9). Benzer şekilde Tuch kamu diplomasisini, bir hükümetin ulusal hedeflerini, ideallerini ve kültürünü yabancı kamuoylarına anlatma ve politik eylemleri çerçevesinde uluslararası toplumun yönlendirilmesini sağlama süreci olarak tanımlamıştır (Tuch, 1990, s. 3). Evan Potter ise (2002, s. 3) kamu diplomasisini bir hükümetin kendi ulusal hedef ve politikaları için başka bir ülkenin yurttaşlarını, liderlerini ve aydınlarını olumlu yönde etkileme çabası olarak ifade ederken, Szondi kamu diplomasisini (2008, s. 6) hükümetlerin yabancı kamuoylarının duygu ve düşüncelerinde değişiklikler oluşturma amacıyla yaptıkları iletişim olarak kavramsallaştırmıştır.

Kamu diplomasisini yumuşak gücün kullanım alanlarından biri olarak gören Joseph Nye, yabancı ülkelerin liderleri ile dostluk ilişkisi kurulsa bile meclis veya kamuoyu üzerinde olumsuz bir intiba oluştuğunda liderlerin etkinliğinin sınırlanabileceğini ileri sürmüştür. Nye, bahse konu olan durumlarda kamuoyuna yönelik uygulanan diplomasinin liderler arasında gerçekleşen geleneksel diplomasiden daha önemli bir konuma gelebileceğini varsaymıştır (Nye, 2005: 106). Nye'in varsayımına paralel olarak Snow (2009, s. 6) kamu diplomasisini devletlerin uluslararası toplum ile konuşması ve dış politikadaki amaçlarını gerçekleştirme adına bilgilendirme, etkileme ve dâhil etme uygulamaları olarak kavramsallaştırırken, Gregory'ye göre (2008, s. 276) kamu diplomasisi devlet ve devlet dışı aktörler tarafından yönetim ve politik amaçları gerçekleştirmek başta olmak üzere geniş yelpazedeki konuları anlamak, anlatmak ve kamuoyunu etkilemeyi içermektedir. Cull ise kamu diplomasisini bir uluslararası aktörün, yabancı kamuoylarıyla ilişki kurarak uluslararası çevreyi yönlendirme girişimi olarak belirtmiştir (Cull, 2009, s. 12).

Kamu diplomasisi kavramı literatürde ilk kez 1965 yılında "bilgi ve fikirlerin uluslararası akışı" anlamı çerçevesinde Edmund Gullion tarafından

kullanılmıştır (Sancar, 2012, s. 79). Öte yandan Nye'a göre modern dönemde batı merkezli kamu diplomasisi uygulamalarının bilinen en eski örneklerinden biri Fransa tarafından uygulamaya konmuştur. Fransa-Prusya Savaşı'nda yaşanan yenilgi sonrasında Fransız hükümeti bozulan imajını düzeltme amacıyla 1883 yılında Alliance Francaise'yi kurmuştur. Bu kurum yurt dışında Fransız dili ve kültürünü tanıtarak, Fransa diplomasisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Fransız hükümetinin izlediği bu yolu daha sonra başta Almanya ve İtalya olmak üzere diğer devletler takip etmiştir. Nitekim I. Dünya Savaşı esnasında pek çok ülke savaşma nedenlerini açıklamak ve diğer ülkelerdeki kamuoylarını etkilemek amacıyla çeşitli ofisler açmıştır (Nye, 2008, s. 96). ABD Başkanı Wilson tarafından Committee on Public Information adlı bir kurum kurulmasını ve bu kurum üzerinden ABD'nin I. Dünya Savaşı'ndaki amaçlarının küresel çapta tanıtılmasının sağlanmaya çalışılmasını, bu ofislerden birinin örneği olarak vermek mümkündür (Tiedeman, 2004, s. 8).

1920'li yıllarda radyonun yaygınlaşması yabancı dilde yayın yapılmasını sağlarken, bu durum aynı zamanda faşizm ve komünizm gibi ideolojilerin yayılması ile yabancı kamuoylarının etkilenmesini kolaylaştırmıştır (Nye, 2008, s. 97). 1934 yılına gelindiğinde İngiltere, İngiliz dili ve kültürünü tanıtmak, yaygınlaştırmak ve diğer kültürlerle köklü ilişkiler oluşturma amacıyla British Committee for Relations with Other Countries adlı kurumu kurmuştur. Öte yandan 1930'lu yılların sonunda ise Roosevelt yönetimi, devletlerin kendi güvenliğini sağlanmasının başka ülke halkları ile iletişim kurma yoluyla onların desteklerinin kazanılması bağlamında gerçekleşebileceğini kabul etmiştir (Pells, 1997, s. 33) (Nye, 2008, s. 97). Soğuk Savaşın ortaya çıkmasıyla devletlerin kamu diplomasisi uygulamaları yoğunlaşmıştır. İki kutup arasında siyasi, ekonomik, askeri, jeopolitik ve teknolojik yarış yaşanması beraberinde yabancı kamuoylarının etkilenmesini de gerektirmiştir. Bu çerçevede ABD Başkanı Truman, komünistlere yönelik Batı düşünce ve fikirlerini tanıtmak ve yaygınlaştırmak amacıyla taşıyan kamu diplomasisi kampanyası başlatmıştır. Hakikat Kampanyası olarak adlandırılan kamu diplomasisi uygulaması konuşmasında Truman, özgürlüğün emperyalist komünizm tarafından tehdit edildiğini, komünist propagandanın üstesinden gelmek için gerçeklerin ortaya çıkarılması ve bu bağlamda Hakikat Kampanyası ile gerçeğin dünyada tanınır hale gelmesi gerekliliğini vurgulamıştır (Tuch, 1990, s. 15).

Soğuk Savaş döneminde kampanyalar dışında farklı kamu diplomasisi uygulamaları da gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde uygulanan değişim programları ve üniversiteler arası işbirliği gibi uygulamaların yürürlüğe konulmasının temelinde Batı demokrasisinin, fikirlerinin ve kültürünün tanıtılması ve yayılması bulunmaktadır. Bahse konu programlara örnek olarak günümüzde de faaliyetlerine devam eden Fullbright Programı verilebilir. 1946'da Senatör William Fullbright adına oluşturulan bu program yabancı ülkelerdeki öğrencileri, sendikacıları, uzmanları ve sanatçıları Batılı demokrasi, fikirler ve Batı kültürü ile tanıştırma amacı gütmektedir (Öztürk, 2009, s. 5). Batılı devletler eğitim ve kültür alanında diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirmek için Fullbright Programı benzeri kamu diplomasisi kurumları kurmuştur. Bu anlayışla Alliance Francaise (Fransa), Britisch Counsel (İngiltere) ve Goethe Institut (Almanya) gibi kurumlar çeşitli ülkelerde dil, eğitim ve kültür faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Kocabıyık, 2019, s. 170). Öte yandan I. Dünya Savaşı öncesinde radyonun yaygınlaşmasında olduğu gibi iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile sinema ve televizyonun sağladığı olanaklar da kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkinliğini arttırmıştır. Nitekim Nye'e göre müzik, sinema ve markalar ile Amerikan kültürü Doğu cephesi ülkelerinin vatandaşlarını etkilemeyi başarmıştır (Nye, 2005, s. 54).

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (S.S.C.B.)'nin Aralık 1991'de dağılması, Soğuk Savaş'ın Batı bloğu tarafından kazanıldığını simgelerken, bu durum aynı zamanda dünyadaki iki süper güçten birinin ortadan kalkmasıyla iki kutuplu sistemin sona erdiğini de ortaya koymuştur. Uluslararası sistemde ABD'yi dengeleyecek siyasi, ekonomik ve askeri herhangi bir güç kalmaması nedeniyle bu durum uluslararası ilişkilerde bir dönüm noktası oluşturmuştur. Zira ABD'nin rakipsiz kalması çoğu gözlemciye göre "tek kutuplu anı" temsil etmiştir (Best vd., 2015, s. 526). Öyle ki, Başkan Bush'un Ağustos 1990'da Körfez Krizi sırasında kullandığı "yeni dünya düzeni" metaforu uluslararası sistemde tek kutuplu sistemin ortaya çıktığını ifade etmiştir (Miller ve Yetiv, 2001, s. 57). Bu bağlamda Soğuk Savaş'ın başlamasıyla yoğunlaşan imaj oluşturma, eğitim ve kültürel değişim programları gibi kamu diplomasisi faaliyetlerine verilen önem azalmıştır. Fakat 11 Eylül 2001'de İkiz Kulelere gerçekleştirilen terör saldırısı ve söz konusu saldırı sonrasında ABD'nin teröre karşı küresel savaş ilan etmesi kamu diplomasisi uygulamalarının yeniden önem kazanmasına yol açmıştır. Nitekim Afganistan ve Irak işgalleri nedeniyle ABD'nin ve işgallere katılan ülkelerin imajları

önemli ölçüde yıpranmıştır. Benzer şekilde sivillere yönelik saldırılar ve uluslararası hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilen işgaller nedeniyle İsrail'in imajı da bu dönemde olumsuz yönde etkilenmiştir (Öztürk, 2009, s. 5-6). Bu süreçte ABD ve İsrail yıpranan imajlarını düzeltmek için kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirirken, ekonomik olarak yükselişe geçen devletler ise marka değerlerini ve imajlarını geliştirmek amacıyla kamu diplomasisi faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Bu faaliyetlere örnek olarak Konfüçyüs Enstitüsü (Çin), Rus Dünyası (Russkiy Mir) Vakfı (Rusya) ve Kral Sejong Enstitüsü (Güney Kore) verilebilir (Kocabıyık, 2019, s. 171) (Doğan, 2015, s. 191).

Kavramın tarihsel gelişimi ve kavrama yönelik çeşitli tanımlamalara bakıldığında, kamu diplomasisinin temelinde etkileşim ve iletişimin bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda Nye'e göre kamu diplomasisi üç farklı boyuttan meydana gelmektedir. Birinci boyut, iç ve dış politika kararlarının açıklanmasını ifade eden günlük iletişim ve bilgilendirme boyutudur. Kamu diplomasisinde algı yöntemi ve bilginin doğru zamanda aktarılmasının önemi göz önüne alındığında hükümetler alınan kararların yerli ve yabancı medyaya sunulmasına önem vermektedir. Kamu diplomasisinin ikinci boyutu, uzun vadeli planlamaya dayanan stratejik iletişimdir. Bu boyutta tutarlı olma en önemli unsur iken, aktarılması istenen düşüncenin tüm medya araçları ile yayılması gerekmektedir. Bu çerçevede hedef tema için uzun bir süreç içerisinde etkinlikler ve iletişimler planlanmaktadır. Üçüncü boyut ise burs, staj, eğitim, değişim programları ve medya kanalları vasıtasıyla uzun vadeli ilişkiler geliştirilmesidir. Bahsi geçen kamu diplomasisi uygulamaları ülkeleri ve kamuoylarını birbirine yaklaştırırken, tarafların birbirini anlama, tanıma ve ikna etme imkânlarını arttırmaktadır (Nye, 2008, s. 101-102). Dolayısıyla, kamu diplomasisini oluşturan her bir boyut yabancı kamuoylarında olumlu bir algı ve imaj oluşturmaya hasebiyle oldukça önemlidir.

Kamu diplomasisinde doğrudan olarak ifade edilen hükümetlerin uyguladığı çabaların yanı sıra dolaylı olarak adlandırılan kamu diplomasisi uygulamaları da bulunmaktadır. Dolaylı kamu diplomasisi uygulamalarına örnek olarak ülkelerin markaları ve televizyon yayınları verilebilir. Markalar ve firma temsilcileri farklı ülkelerdeki insanlara ulaşma bağlamında hükümetlere göre yabancı kamuoylarını daha fazla etkileme avantajına

sahiptir. Nitekim Hollywood, Mc Donald's, KFC gibi Amerikan kurumları kamuoylarını önemli derece etkilemektedir (Tiedeman, 2004, s. 7). Benzer bir etkiyi gösteren televizyon yayınları da dolaylı kamu diplomasisi uygulamaları arasındadır (Ammon, 2001, s. 143). Nitekim Türk dizilerinin başta Ortadoğu olmak üzere çeşitli bölgelerde yayınlanıp popülerlik kazanması, Türk kültürünün tanıtılmasına ve Türkiye'nin imajının geliştirilmesine katkı sağlamıştır (Yazar, 2020, s. 535-537).

Kamu diplomasisine yönelik katı ve esnek olmak üzere iki temel yaklaşım söz konusudur. Katı yaklaşıma göre kamu diplomasisi ikna ve propaganda yoluyla yabancı kamuoylarını etkilemeyi içerisinde barındırmaktadır. Başka bir ifadeyle, katı yaklaşım radyo, dergi, gazete ve televizyon gibi araçlarla kamuoyları üzerinde kısa dönemli politik etki elde etmek için ikna ve propaganda faaliyetlerinin kullanılmasıdır (Signitzer ve Coombs, 1992, s. 140). Esnek yaklaşım ise karşılıklı anlayış oluşturma çerçevesinde dil eğitimi, kültürel değişimler, akademik programlar, spor faaliyetleri gibi uygulamaların yoğun bir şekilde kullanılmasını içermektedir. Bu bağlamda esnek yaklaşımda katı yaklaşıma göre uzun dönemli sonuç beklenmektedir (Signitzer ve Wamser, 2006, s. 438). Her iki yaklaşıma bir bütün olarak bakıldığında kamu diplomasisinin başarılı olabilmesi için katı ve esnek yaklaşım arasında denge kurulması gerektiği ileri sürülebilir.

Son olarak kamu diplomasisi uygulamasında birtakım yöntemler kullanılmaktadır. Kamu diplomasisinde uygulanan yöntemlerden ilki monologdur. Basın açıklaması, söylev, makale, kitap, film, heykel gibi çeşitli biçimleri bulunan monolog, genellikle savunma veya tanıtım amacı içeren iletişim biçimidir. Bu çerçevede monologların temel özelliği, bir fikir, ideal veya bakış açısını tek taraflı bir biçimde sunmak ve iletme. Bilgi ve fikir alışverişinin yapıldığı, başka bir ifadeyle çok yönlü iletişimin kullanıldığı kamu diplomasisinin ikinci yöntemi diyalogdur. Akademik konferanslardan bilgi ve fikir mübadelesinin yapıldığı resmi toplantılara, kültürler arası sanat ve spor projelerinden talk show programlarına kadar geniş bir yelpazeye sahip diyalog form ve seviyeleri uluslararası kamusal alan oluşturma potansiyelini içerisinde barındırmaktadır. Her ne kadar doğrudan dış politika uygulamalarının değişimine katkı sağlayamasa da, diyalog ile bilgi alışverişinde bulunma kamuoyları arasında uzun vadeli ilişkiler geliştirilmesinin zeminini oluşturabilir (Cowan ve Arsenault, 2008, s. 13-18). Kamu

diplomasisinde uygulanan üçüncü yöntem ise işbirliğidir. İşbirliği çerçevesinde ortak değer geliştirme ya da uluslararası bir sorunu çözmeye amacıyla gerçekleştirilen proje ve faaliyetlere katılan farklı kamuoyları birbirlerini tanımakta ve birbirlerine karşı var olan ön yargıların sona ermesini sağlayabilmektedir. Bu tür bir işbirliğine örnek olarak İsraili orkestra şefi Daniel Barenboim ve Filistinli yazar Edward Said öncülüğünde kurulan ve Musevi ile Müslüman gençleri barındıran Doğu Batı Divan Orkestrası'nın birbirlerine karşı önyargılı olan kişilerin arkadaş olabileceğini göstermesi verilebilir. Benzer şekilde Birleşmiş Milletler (BM) gibi çok taraflı örgütlerde gerçekleştirilen işbirliği, uluslararası örgütlerin ve işbirliğine katkı sağlayan ülkelerin imajlarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Öztürk, 2009, s. 10).

TÜRK KAMU DİPLOMASİSİNİN 21. YÜZYIL PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın girişinde belirtildiği üzere kamu diplomasisi faaliyetleri Türkiye'nin akıllı güç konumunu tahkim edecek önemli araçlardan bir tanesidir. Bunun sebeplerini sıralamak gerekirse; ilk olarak günümüzde demokratikleşmenin küresel düzeyde geldiği boyut halkların ülke yönetiminde söz sahibi olmasını daha da belirgin hale getirmiştir. Dolayısıyla kamu diplomasisinin doğasına uygun olarak Türkiye'nin yabancı kamuoylarını etkileyerek bahse konu devlet yönetimi üzerinde kendi politikalarının gerçekleşmesini sağlayacak olumlu bir baskıda bulunması kolaylaşabilecektir. Ancak bu olumlu baskı etkisini yalnızca demokratik devletler ile sınırlamak doğru değildir. Nitekim Arap Baharı ve akabinde yaşanan halk ayaklanmaları özelinde düşünüldüğünde anti-demokratik yönetimlerde de bu baskıyı yaratmak mümkündür. Arap Baharı ayaklanmalarında Türkiye'nin model bir ülke olarak sunulması ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bölge nezdindeki popülaritesi göz önüne alındığında kamu diplomasisinin bu çerçevedeki önemi açığa çıkmaktadır.

İkinci olarak Türkiye birden fazla uluslararası krizde senkronik ve efektif şekilde varlık gösterebilen bir güçtür. Nitekim Türkiye'yi Suriye'de, Azerbaycan-Ermenistan ihtilafında, Ege'de, Doğu Akdeniz'de ve Rusya-Ukrayna savaşında etkin bir aktör olarak görmek mümkündür. Dolayısıyla Türkiye'nin bu krizlerdeki varlığının ve müdahilliliğinin meşru ve uluslararası

hukuk temelindeki sebeplerinin yabancı kamuoyları nezdinde anlaşılması yine bu halklar üzerinden krizin diğer devletleri nezdinde yaratılabilecek olumlu bir kamuoyu baskısıyla Türkiye'nin elini kuvvetlendiren bir etki yaratabilecektir. Bu çerçevede Türkiye'nin Ege meselesinde Yunanistan'ın uluslararası hukuka uygun olmayan tavrını sürekli olarak uluslararası kamuoyuyla paylaşması ve hatta Yunanistan'ın saldırgan tutumu karşısında her türlü sert güç unsuruna başvurmaktan çekinmeyeceğini belirtmesi yabancı kamuoylarını etkilemeye çalışmasının bir örneği olarak görülmelidir. Çünkü günümüzdeki demokratikleşme seviyesi düşünüldüğünde kamuoyları savaşlardan kaçınma ve diplomasi ile krizleri aşma yönünde eğilim göstermektedir.

Üçüncü olarak Türkiye'nin PKK ve FETÖ gibi terör örgütleriyle mücadelesinde de kamu diplomasisi olmazsa olmaz araçlardan bir tanesi olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü doğası gereği yurtdışında toplumsal tabanları, finans kaynakları ve hücre örgütlenmeleri olan bu örgütleri yalnızca askeri olarak temizlemek yeterli değildir. Bahse konu terör örgütlerinin Türkiye aleyhine olan faaliyetlerinin uluslararası kamuoyuyla paylaşılması ve Türkiye'nin bu terör örgütleriyle mücadelesinin meşru zemininin anlatılması onların uluslararası arenada yalnızlaştırılmaları ve tasfiye edilmeleri için elzemdir. Bu çerçevede Türkiye'deki mevcut siyasi iktidarın 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra terör örgütü mensuplarının bulunduğu ülkelere yönelik yaptığı bilgilendirme çalışmaları yürütülen kamu diplomasisinin bir örneği olarak görülmelidir. Dördüncü olarak Türkiye nezdinde kamu diplomasisi faaliyetleri Türkiye'nin ihtilafa düştüğü devletlerin ve az önce vurgulanan terör örgütlerinin karşı kamu diplomasisi faaliyetleri düşünüldüğünde de önem kazanmaktadır. Örneğin sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve örneğin FETÖ'nün yurtdışında Türkiye aleyhine oluşturmaya çalıştığı olumsuz imaj ancak başarılı kamu diplomasisi faaliyetleriyle bertaraf edilebilir.

Beşinci olarak Türkiye kamu diplomasisi faaliyetlerini etkin şekilde uygulayabilecek temel motivasyon kaynaklarına sahip devletlerden bir tanesidir. Bu motivasyon kaynaklarını ise Türkiye'nin siyasi yapısı, sahip olduğu tarihsel ve kültürel miras, mevcut dış politika uygulamaları ve uluslararası krizlerdeki yapıcı rolü olarak sıralamak mümkündür. İlk olarak Türkiye kendi bölgesinde yer yer askeri darbelerle kesintiye uğrasa da demokrasi

ile yönetilen nadir ülkelerden bir tanesidir. Bununla birlikte Türkiye'nin yakın çevresinde Türkiye gibi İslam ülkelerinin bulunması ve fakat yalnızca Türkiye'nin İslam ile birlikte demokratik yapısını koruyabilmesi yine onun siyasi yapısının öykündürücü etkisini göstermektedir. Bunun en açık göstergesi Arap Baharı halk ayaklanmaları döneminde Türkiye'nin siyasi yapısıyla model bir ülke olarak görülmesidir. İkinci olarak Türkiye hem bulunduğu coğrafya hem de üzerine bina edildiği medeniyetler ve bu medeniyetlerin zengin tarihleri bakımından da kamu diplomasisini etkin bir şekilde uygulayabilecek güçtür. Nitekim Osmanlı Devleti gibi 600 yıllık bir imparatorluğun ve yüzlerce milliyete barış içinde hükmetmiş bir devletin ardılı olarak Türkiye'nin özellikle yakın çevresinde ortak kültür ve tarih temaları bulunmaktadır. Başka bir anlatımla Osmanlı Devleti hinterlandında bulunan halklar ile Türkiye arasında doğal bir kültürel ve tarihsel bağ bulunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra Osmanlı hinterlandında yer alan devletlere yönelik dış müdahalelerin ve bu devletlerdeki iç karışıklık ile huzursuzlukların başladığı yani bu bölgelerin Osmanlı Devleti'nde sonra toplumsal huzura, barışa bir daha kavuşamadığı göz önünde bulundurulursa söz konusu tarihsel-kültürel bağın görüldüğünden daha güncel ve kuvvetli olduğu anlaşılabacaktır.

Üçüncü olarak Türkiye'nin özellikle yaklaşık son çeyrek asırda izlediği dış politika ve bu dış politikanın bölge halkları özelinde yarattığı etki etkin bir kamu diplomasisi için işlevsel görünmektedir. Nitekim Türkiye bu dönemde çok boyutlu, çok kanallı bir dış politika yürütmüş, yakın çevresindeki ihtilaflarda arabulucu rol üstlenebilmiş, uluslararası hukukun meşru zeminini her daim takip etmiş ve yaptığı insani yardımlarla, izlediği insani dış politikayla donör ülke olarak değerlendirilmiştir. Bu açıdan örneğin 2018'de yayımlanan Küresel İnsani Yardım Raporuna göre 2017 yılında Türkiye 8,07 milyar ABD Doları insani yardım miktarıyla birinci sırada yer almıştır. Türkiye'yi, ABD (6,68 milyar ABD Doları), Almanya (2,99 milyar ABD Doları), Birleşik Krallık (2,52 milyar ABD Doları) ve Avrupa Birliği (2,24 milyar ABD Doları) takip etmiştir. Raporda, insani yardımların milli gelire oranı temelinde yapılan sıralamada da Türkiye yüzde 0,85 ile birinci sırayı almış ve dünyanın "en cömert ülkesi" unvanını korumuştur (Dışişleri Bakanlığı, 2018). Bununla birlikte Suriye iç savaşı ile birlikte ortaya çıkan mülteci krizinde Türkiye'nin mültecilere en fazla ev sahipliği yapan ülkelerden bir tanesi olması ve medeniyetin beşiği olarak görülen Avru-

pa devletleri mültecilerin denizlerde boğulmasını seyrederken Türkiye'nin mültecilere yönelik açık kapı politikası izlemesi Türkiye'nin uluslararası kamuoyu nezdindeki olumlu imajını perçinlemiştir.

Dördüncü ve son olarak Türkiye'nin uluslararası krizlerde takındığı olumlu ve krizi barışçıl yollardan çözmeye yönelik tutumu onun uluslararası imajını ve dolayısıyla kamu diplomasisini etkin bir şekilde kullanabilme potansiyelini arttırmıştır. Daha öz bir şekilde belirtmek gerekirse Türkiye'nin özellikle uluslararası krizlerde kendisini normatif bir güç olarak sunması ve bunun uluslararası kamuoyu nezdinde karşılık bulması etkin kamu diplomasisi potansiyelini beslemektedir. Bilindiği üzere uluslararası bir aktörün normatif güç olarak nitelendirilmesi uluslararası ilişkilerde norma uygun olanı şekillendirme ve değiştirme kabiliyetinden ileri gelmektedir. Bununla birlikte normatif güç kavramını netliğe kavuşturmak için ilkeler, eylemler, etkiler ve sonuçlar üzerinden bir değerlendirme oldukça işlevseldir. Bunlardan ilkeler, mevcut uluslararası sistemin normatif ilkelere söz konusu aktör tarafından teşvik edilmesini; eylemler, söz konusu aktörün normatif ilkeleri desteklemek için attığı adımlarda ikna edici olmasını; etkiler, atılan bu adımların etkisinde sosyalleşmeyi; sonuçlar ise bütüncül, doğrulanabilir ve sürdürülebilir olmayı ifade etmektedir. Bu kıstaslar açısından bakıldığında Türkiye'nin yükselen bir normatif güç olduğuna yönelik kanı örneğin Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile yaşanan uluslararası süreçle yerleşikleşmeye başlamıştır.

Halihazırda kolaylaştırıcılık, arabuluculuk, müzakere ve iş birliği gibi kavramlar ve pratikler üzerinden yakın coğrafyasıyla ilişkilerini konsolide eden Türkiye, jeopolitik konumunun maddi ve beşerî boyutlarıyla birlikte kendisine siyasi ve normatif temelde meşruiyet alanı yaratmayı son 20 yıldır istikrarlı bir şekilde sürdürmektedir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile birlikte ise Türkiye konvansiyonel güç unsurlarının yanında fikirleri, değerleri şekillendiren ve değiştirebilen normatif bir güç olarak yükselişini sağlamlaştırmıştır. Bir başka deyişle Türkiye işgale yönelik tutumuyla hem uluslararası sistemin normlarını hem de bu normların koruyuculuğunu üstlenen aktörlerin tutumlarını eleştirel bir okumaya tabi tutmuştur. Bu çerçevede 21. yüzyıl uluslararası sisteminin (BM sisteminin) küresel düzlemdeki sorun, çatışma ve savaşılar müzakere ve uzlaşmaya dayalı çözümler getirememesi ve açık bir meşruiyet krizi ile karşı karşıya kalması hasebiyle

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ileri sürerek mottolaştırdığı “Dünya Beş'ten Büyüktür” yaklaşımı Türkiye'nin yükselen bir normatif güç olduğunun açık bir tezahürüdür. “Daha Adil Bir Dünya Mümkün: Birleşmiş Milletler için Bir Reform Önerisi” başlıklı çalışmasıyla Erdoğan mevcut uluslararası sisteme ve sistemin abidesi olan BM'ye yönelik eleştirilerini çözüm önerileri ile birlikte ortaya koymuş ve mottosunun çerçevesini çizmiştir. Bununla birlikte Erdoğan'ın uluslararası sistem nezdindeki eleştiri ve önerileri bizzat sistemden kaynaklı sorunlarla boğuşan devletlerin ve halkların bahse konu mottoyu içselleştirmesini kolaylaştırmıştır.

Uluslararası adalet ve eşitlik arayışının mevcut uluslararası düzen temelinde sonuçsuz kaldığını, Kuzey-Güney eşitsizliğinin daha da derinleştiğini, uluslararası sistemi karakterize eden normların bizzat bu normları inşa edenler tarafından ihlal edildiğini vurgulayan Erdoğan bizzat BM'nin yeni küresel-siyasi dengeyi yansıtmadığını belirtmiştir. Yine Erdoğan savaş, terör, göç, iklim krizleri, küresel adaletsizlik, başarısız devletler ve son olarak Rusya'nın Ukrayna'yı işgali gibi derin küresel krizlerin ancak her devletin adil temsilinin sağlandığı ve uluslararası sistemdeki güncel güç dengelerinin gözetildiği adil ve sürdürülebilir bir BM mekanizmasıyla aşılabileceğini vurgulamıştır. Bununla birlikte Erdoğan, uluslararası sistemin Suriye krizi temelinde ortaya çıkan mülteci meselesi ve Filistin'e yönelik İsrail mezalimi gibi konularda takındığı tavırla mottosunun ve yaklaşımının inandırıcılığını pekiştirmiştir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgale başlamasıyla birlikte uluslararası sistem ve sistemin başat/büyük güçleri gibi Türkiye de bir sınavla karşı karşıya kalmıştır. Bu noktada Türkiye'nin bu sınavdan başarıyla geçtiğini ve yükselen normatif güç olma özelliğini tescil ettiğini söylemek mümkündür. Bu başarının somutlandığı noktalar ise; krizin başından beri Boğazlar ve Boğazlar'ın hukuki statüsü meselesinde görüldüğü üzere Türkiye'nin pacta sunt servanda (ahde vefa) ilkesinden taviz vermemesi, uluslararası sistemin devletlerin egemen eşitliği, devletlere yönelik kuvvet kullanmama ve müdahale etmeme ilkelerine bağlı kalarak gösterdiği gibi Türkiye'nin mevcut uluslararası sistemin yerleşik normlarına uygun hareket etmesi ile Türkiye'nin her zaman öncelikle diplomasi ile müzakerede üzerinde ısrarcı olması ve diyalog kanallarını açık tutmasıdır. Sıralanan tüm bu hususlar Türkiye'nin normatif güç olma iddiasını kuvvetlendirdiği gibi onun uluslararası kamuoyu nezdindeki imajını ve böylece etkin kamu diplomasisi uygulayabilme potansiyelini arttırmıştır.

Tüm bu değerlendirmelerden sonra Türkiye'nin kamu diplomasisinde faaliyet gösteren kurumları sıralamak gerekirse bunlar; Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Basın ve Yayın Enformasyon Müdürlüğü olarak faaliyet gösteren daha sonra İletişim Başkanlığı bünyesine giren kurumlar, Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İlişkiler Genel Müdürlüğü ve Enformasyon Genel Müdürlüğü gibi birimleri barındıran Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm bakanlığı, YTB, TİKA, Yunus Emre Enstitüleri, Maarif Vakfı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ve Anadolu Ajansı (AA), Kızılay ve Türk Hava Yolları'dır (THY). Kamu diplomasisi faaliyetlerinin Türkiye özelindeki tarihine bakıldığında aslında Türkiye'nin bu alanda köklü bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir. Nitekim 1857 yılında kurulan Matbuat Müdürlüğü kendi döneminde hem iç hem dış kamuoyunun nabzını tutmak üzere kurulmuş resmi bir kamu diplomasisi kurumu olarak nitelendirilebilmektedir. Bu kurum 1920'de Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti, 1984 yılında ise Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü adını almıştır. 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesi ile bu kurumun faaliyetleri yeni kurulan Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına devredilmiştir. Bununla birlikte, Osmanlı Devletinin fetih öncesi ve sonrası yabancı toplumlara karşı uyguladığı "İstimalet Siyaseti" adıyla bilinen ısındırma politikaları, sosyal yardımlardan eğitim faaliyetlerine birçok alanda gerçekleştirilmiş olan vakıf çalışmaları gibi günümüzde insani diplomasi faaliyeti olarak kabul edilebilecek çalışmalar, Osmanlı Devleti döneminde aktif bir şekilde kamu diplomasisinin uygulandığını göstermektedir (Kocabıyık, 2019, s. 171-172).

Türkiye'nin kamu diplomasisi tarihinde Soğuk Savaş'ın sonu ise sıçrama için bir kırılmayı teşkil etmiştir. Çünkü uluslararası sistemin iki kutuplu ve statik yapısının Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte ortadan kalkması, devletlerin uluslararası konumlarını ve dış politikalarını gözden geçirdikleri bir süreci beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte yeni dönemde uluslararası sistem son derece dinamik bir yapıya bürünmüş, iki kutuplu dönemin donmuş ihtilafları (frozen conflicts) tekrar kaynamaya başlamış ve özellikle Türkiye gibi imparatorluk mirasına sahip devletler tarafından sistemde daha etkin olma girişimleri yoğun bir şekilde başlatılmıştır. Bu noktada özellikle S.S.C.B. hâkimiyetinin ortadan kalktığı Orta Asya Türk Devletleri bölgesi ve bölge halkları Türkiye için kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülecek doğal alanlar olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yürüttüğü kamu diplomasisine ilişkin olarak akla ilk gelen kurumlar arasında 2018'den önce Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü adıyla faaliyet gösteren Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı adlı kurum bulunmaktadır. Koordinatörlüğü kuran 27478 sayılı genelgeden anlaşıldığı üzere kurumun temel gayesi Türkiye'nin imajını yurtdışına doğru bir şekilde yansıtmaktır. 2010 yılında kurulmuş olan Koordinatörlüğe hayat veren düşünce küreselleşmenin etkisiyle farklı devletlerin halklarını etkilemenin devlet yönetiminin önemli bir parçası haline gelmiş olmasıdır (T.C. Resmî Gazete, 2010). Kurulduğunda Başbakanlığa bağlı olan kurum 2018'de Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'na bağlanmış ve Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı ismini almıştır. İletişim Başkanı Fahrettin Altun, İletişim Başkanlığının ve Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığının görevini kısaca Türkiye'ye yönelik haksız ithamlar ve kara propagandaya yönelik çalışmalar yapmak olarak belirtmiştir. gibi bir rolü var" (Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı, 2020a). Bu çerçevede Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı özellikle Batı'nın sahip olduğu yanlış ve eksik Türkiye Cumhuriyeti imajını düzeltmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin imajının düzelmesi ise onun uluslararası toplum tarafından daha çok kabul edilmesine ve ona saygı duyulmamıza hizmet edecektir.

2018 tarihli "İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı'nın görevlerini şu şekilde sıralamaktadır:

- a) Türkiye'nin sahip olduğu iddiaları ve tercihleri uluslararası kamuoyuna aktarmak.
- b) Kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren organizasyonlar ile iş birliği ve bunların desteklenmesi.
- c) Türkiye'nin çıkarlarını desteklemek için panel, forum, görüşme vb. çalışmalar yapmak.
- ç) Uluslararası kamuoyunu etkileme gücüne sahip aktörlerin doğru bir şekilde bilgilendirilmesi.
- d) Türkiye'nin tanıtılmasına yönelik faaliyetleri desteklemek ve düzenlemek.
- e) Yabancı basın mensuplarının Türkiye'ye yönelik faaliyetlerini kolaylaştırmak.

f) Türkiye'ye yönelik propaganda faaliyetlerini takip etmek (T.C. Resmi Gazete, 2018b).

Koordinatörlük bu görevleri gerçekleştirirken Türkiye'nin geleneksel değerlerini muhafaza etmekte, ülkenin coğrafi ve tarihi avantajlarını kullanmakta ve dünyanın dört bir yanındaki coğrafyalarla iletişime geçerek Türkiye için iyi bir imaj çizmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin görünürlüğünü ve imajını iyileştirmeyi hedefleyen kurum medya, politika, iktisat, spor ve sanat gibi alanlarda faaliyet göstererek Türkiye'yi yurtdışına tanıtmaktadır. Bunlara ek olarak kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren organizasyonları desteklemekte ve bunlar arasındaki koordinasyonu sağlamaktadır (Poyraz & Dinçer, 2016, s. 42).

Koordinatörlüğün yürüttüğü faaliyetler arasında ülke toplantıları da yer almaktadır. Ülke toplantıları ile amaçlanan şey Türkiye ile ilgili çalışma yapan araştırmacıların ve Türkiye'de çalışan bireylerin bir araya getirilmesi, taraflar arasında görüşmeler yapılmasının sağlanması ve böylece akademiye nitelikli çalışmalar sunulmasıdır. Buna ek olarak kurum benzer hedeflerle oturumlar, paneller ve akademik görüşmeler düzenlemekte ve bunların nitelik ile niceliklerinin artmasına yardım etmektedir. Ayrıca kurum medya alanında da faaliyet göstermekte, gazeteciler ve kanaat önderleri ile yapılan toplantılar sonucu dünya basınının dikkati Türkiye'ye kaymakta ve böylece Türkiye'nin tanıtımı yapılmaktadır (Poyraz ve Dinçer, 2016, s. 42-43). Daha önce de vurgulandığı üzere İletişim Başkanlığı da kamu diplomasisiyle yakından ilgilenen bir kurumdur. İletişim Başkanlığı kamu diplomasisi alanında aktif bir şekilde yer almakta ve Türkiye'nin bu alanda bir öncü olması için çabalamaktadır. İletişim Başkanlığının en yeni faaliyetlerinden biri Ukrayna'nın işgaline yönelik Türkiye'nin barış çabalarını içeren "Türkiye'nin İstikrara Katkısı: Barışa Yönelik Çok Yönlü Diplomasi" adlı kitabın yayımlanmasıdır. Bahsi geçen kitapta Türkiye'nin yumuşak gücünü kullanarak Ukrayna Krizinde nasıl bir yol izlediği aktarılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin sivillerin zarar görmemesine yönelik hassasiyetleri, insani yardımlar, tahıl koridorunun açılmasında Türkiye'nin yeri gibi insanı merkeze alan diplomasi anlayışı üzerinde durulmaktadır. Türkiye'nin bahsi geçen barış ve insan odaklı girişimleri Türkiye'nin uluslararası düzlemdeki imajını pozitif yönde etkilemektedir (Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı, 2019).

İletişim Başkanlığının bir diğer faaliyeti ise “Türkiye’nin Dost Eli: İnsani Diploması” isimli kitabın yayımlanmasıdır. Çalışmada Türkiye’nin dış yardımları, insani diplomasisi, yumuşak gücü ve bunların dış politikaya etkileri üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın takdim yazısında Cumhurbaşkanlığı Erdoğan Türkiye’nin, terörle mücadeleden barış diplomasisine, küresel sistem reformundan kalkınma yardımlarına kadar geniş bir yelpazede etkin varlık gösterdiğini belirtmiş, daha adil bir dünya hedefiyle sürdürülen bu gayretlerin önemli bir boyutunun da insani diplomasi zemini üzerine yükseldiğini vurgulamıştır. Türkiye yaptığı dış yardımlar ile uluslararası sistemdeki görünürlüğünü artırmakta ve uluslararası kamuoyundan takdir toplamaktadır (Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı, 2022b). Türkiye’nin dış yardımlarının kamu diplomasisine etkisi aktarıldıktan sonra bu konuyla ilgili olarak Türkiye’nin kamu diplomasisine yönelik değinilmesi gereken bir diğer kurum Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak çalışan TİKA’dır. Türkiye Soğuk Savaşın sebep olduğu güvensizlik ortamında izlemek zorunda kaldığı statükocu politikadan S.S.C.B.’nin dağılmasından sonra vazgeçmiş ve daha aktif bir dış politika takip etmiştir. Bu bağlamda Türkiye Orta Asya ve Kafkasya’da bağımsızlıklarını kazanan Türki Cumhuriyetler için bir rol model olmak istemiş ve ortak dile, kültüre ve değerlere sahip olduğu bu devletlerle ilişkilerini geliştirmek için tarihi ve coğrafi özelliklerinden kaynaklanan yumuşak gücünü kullanmaya başlamıştır. Yine Türkiye bu coğrafyanın gelişebilmesi ve kalkınabilmesi için teknik yardıma başlamıştır. Sonraki süreçte bu bölgeye yönelik Türkiye’nin faaliyetlerini ve yardımlarını organize edecek bir organizasyon ihtiyacı doğmuştur. Böylece 1992 yılında Dışişleri Bakanlığı altında faaliyet gösterecek olan TİKA ortaya çıkmıştır (Polat, 2020, s. 247). Kurum 2018 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlanmıştır (T.C. Resmi Gazete, 2018a).

TİKA’nın faaliyet kapsamı proaktif dış politikaya uygun olarak zaman içinde artmış ve faaliyet alanı genişlemiştir. Başkanlık bugün 170 ülkede aktif olarak görev almakta ve bu ülkelere yapılacak yardımları ve projeleri organize etmektedir. Covid-19 salgınının başlangıcından itibaren maske ve tulum gibi hijyen ürünleri ile yaklaşık altı milyon insana yardım etmiştir. 2021 yılında 5 hastane inşası, 3 hastane tadilatı, 587 sağlık personeli eğitim ile sağlık alanındaki yardımlarını devam ettirmiştir. TİKA okulların inşası, tadilatı, donatımı ve öğretmen eğitimi vb. yardımlarla eğitim alanında da faaliyet göstermektedir. TİKA’nın faaliyetleri bunlarla da kalmamakta ve

tarım, balıkçılık ve ormancılık gibi üretim sektörlerini de kapsamaktadır (TİKA, 2021). TİKA'nın güncel faaliyetlerine bir örnek olarak Ukrayna işgali sırasından savaştan etkilenenlere insani yardım ulaştırmak için araç temin edilmesi gösterilebilir. Bu yardımla Ukrayna işgalinden etkilenmiş, yaralanmış, yerinden edilmiş kişilere yardım eli uzatılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2022a). TİKA Küba'daki tarımı desteklemek için 2019 yılında başlattığı Nohut Tohumu Islahı Projesi kapsamında ülkeye traktör, biçerdöver, sulama sistemi ve mibzer gibi tarım aletleri temin etmiştir. Bu TİKA'nın bölgedeki 8. kırsal kalkınma projesidir. Kalkınma projeleri ile atıl arazilerde tarımsal üretimin yapılması, üretime kadınların ve gençlerin katılmasını sağlamak, verimliliğin artırılması vb. şeyler amaçlanmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2022b). Bunlara ek olarak Hırvatistan İslam Birliği'nin kendi imkânlarıyla başlattığı Sisak İslam Kültür Merkezi projesine Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatıyla 2018 yılı Aralık ayından itibaren TİKA da dâhil olmuştur. Proje Eylül 2022'de tamamlanmış ve Erdoğan'ın katılımlarıyla birlikte kullanıma açılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2022c). Görüldüğü üzere TİKA 170 ülkede yürüttüğü faaliyetlerle Türkiye'yi ve diğer ülkeleri birbirine yakınlaştırmakta, dostluk ilişkileri kurmakta, Türkiye'nin imajını yükseltmekte ve Türkiye kamu diplomasisine önemli hizmetler sunmaktadır.

Zikredilmesi gereken bir diğer kurum da Yunus Emre Vakfı'na bağlı olarak kurulan ve 2009'da faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü'dür. Enstitü'nün kuruluş amacı Türk dilini, tarihini, coğrafyasını, kültürünü ve sanatını uluslararası kamuoyuna tanıtmaktır. Enstitü ayrıca yurt dışında Türk kültürü ve sanatı gibi konularda eğitim almak isteyenlere hizmet vermekte ve Türkoloji bölümlerini ile Türkçe öğretimini desteklemektedir. Yabancı eğitim kurumlarıyla da işbirliği yapan Yunus Emre Enstitüsü uluslararası düzeyde Türkiye'yi temsil etmekte ve Türkiye'nin diğer devletlerle olan dostluğunu pekiştirmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2021). Enstitü yakın zamanda Almanca diline çevrilen Ömer Seyfettin Hikâyeleri adlı kitabın tanıtımını Viyana'da yapmıştır. Böylece Türk edebiyatının önemli bir parçası olan Ömer Seyfettin ve Türk kültürü ve sanatı tanıtıma açılmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2022a). Türk dilinin öğretimine destek olarak 2021 yılında Romanya'da Bükreş Yunus Emre Enstitüsünce başlatılan proje çer-

çevesinde aralarında diplomatlar, kolluk kuvvetleri ve kamu görevlilerin de olduğu 3 binden fazla kişi Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenme şansı bulmuştur. Böylece Türkiye ve Romanya arasındaki dostane ilişkiler ve iş birlikleri genişletilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2022b).

Yaptığı işlerle kamu diplomasisi alanında Türkiye’de faaliyet gösteren bir diğer kurum da 2010’da kurulmuş olan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’dır. Kurumun amacı farklı ülkelerde yaşayan Türklerle ve Türkiye’de eğitim gören kişilere yönelik faaliyetler oluşturmaktır. Kurumdan burs alan öğrenciler Türkiye’nin imajını yurt dışında tanıtacak önemli unsurlar haline gelmektedir. Yurtdışındaki Türklerle yönelik faaliyetler ile de Türkiye ile diasporası arasındaki bağlar güçlendirilmekte ve Türkiye’nin uluslararası alandaki pozisyonu sağlamlaştırılmaktadır. YTB yabancı öğrencilere burs vermesi sayesinde Türkiye uluslararası öğrenciler için bir çekim noktası olmuştur. Kurumun öğrencilere yönelik faaliyetleri sadece burslar ile sınırlı kalmamaktadır. Bu öğrencilerin Türkiye’yi yakından tanıyabilmesi için kurum tarafından faaliyetler yürütülmektedir. Bu faaliyetler sonucu Türkiye’yi yurt dışında tanıtabilecek gönüllü elçiler ortaya çıkmaktadır (Poyraz, 2016 s. 43-44).

Türkiye nezdinde kamu diplomasisi noktasında faaliyet gösteren bir diğer önemli kurum TRT’dir. Devlet televizyonu olan TRT kamu diplomasisi çerçevesinde yeniden yapılanmaya tabi tutularak 2008 yılında 35 dilde yayın yapan trt-world.com.tr adlı çevrimiçi web sitesi kurulmuştur. Türkiye, TRT Avaz kanalını 2009 yılında yeniden yapılandırarak başta Türk Dünyası olmak üzere Balkanlardan Ortadoğu’ya kadar çok geniş bir coğrafyaya hitap etmeye başlamıştır. Böylece Türkiye, TRT Avaz kanalıyla 27 ülkede 250 milyon nüfuslu bir coğrafyada Türkçe, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe ve Türkmence programları ile Türk Dünyası ağırlıklı yayın yapmaya başlamıştır. Bu bakımdan TRT Avaz, Türk dünyasına medya aracılığıyla ulaşarak ortak algı ve refleksler oluşturma zihniyetiyle hareket ederek karşılıklı ortak etkileşimi yeniden inşa eden yayınlar yapmaktadır. Dolayısıyla Türkiye AK Parti iktidarı döneminde küresel siyasette başarılı olmanın en önemli yollarından birinin kitle iletişim araçlarını etkin kullanmadan geçtiğini ve ülke olarak küresel enformasyon mücadelesinde medya alanında da varlık gösterilmesi gerektiğini öğrenmiş bulunmaktadır (Ekşi, 2017, s. 13). Türkiyenin kamu diplomasisi faaliyetlerinde en önemli araç-

lardan birisi de şüphesiz sivil toplum kuruluşlarıdır. İHH, Deniz Feneri vb. birçok sivil toplum kuruluşu dünya genelinde yaptıkları insani yardımlarla Türkiye'nin tanıtımında ve kamu diplomasisinin başarıya ulaşmasında önemli katkılar sunmaktadırlar. Ayrıca, AFAD, Kızılay, Diyanet Vakfı gibi kurumlar da Türkiye'nin dünya genelinde adını duyurmakta, insani yardımlar kapsamında yaptıkları çalışmalarla Türkiye'nin imajına olumlu katkılar sunmaktadırlar. Yine SETA gibi düşünce kuruluşları da yaptıkları araştırmalar ve uluslararası yayınlarla Türkiye'nin tezlerinin uluslararası alanda savunulması noktasında önemli bir boşluğu doldurmaya başlamış durumdadır. Zira TASAM bünyesinde kurulan Kamu Diplomasisi Enstitüsü de bu alanda ilk olma özelliğini taşımaktadır (Kocabıyık, 2019, s. 191-192).

Yine THY yürüttüğü faaliyetlerle, reklamlarla ve sponsorluklarla Türkiye'nin temsili için olumlu bir izlenim yaratmaktadır. Özellikle spor faaliyetlerine ilişkin sponsorluklarla Türkiye ve THY'nin isimleri dünyaya yayılmaktadır. THY bu katkıları ile Türk kamu diplomasisinde önemli bir yer kaplamaktadır (Poyraz, 2016 s. 44). 153 yıllık bir iyilik hareketi olan Kızılay da kamu diplomasisi noktasında öne çıkan kurumlardan bir tanesidir. Zira çatışma ve kriz bölgelerinde aktif faaliyet gösteren, insani diplomasi alanında diplomasiinin her türlü aracını kullanarak insan ızdırabını dindirmeye yönelik çalışmalar yürüten Türk Kızılay birçok faaliyet alanında uluslararası aktörlerle yoğun etkileşim hâlinindedir. İnsani yardım çalışmalarının acil durum faaliyetlerinin yanı sıra sosyoekonomik boyutta sürdürülen eğitim, geçim kaynağı geliştirme gibi çalışmalarının her bir yüzünün tedarik, lojistik, iletişim gibi bileşenleri olduğu düşünüldüğünde Kızılay'ın insani yardım ekosisteminde etkileşime girdiği aktörlerin çeşitliliği görülmektedir. Türk Kızılay, 7 temel ilke doğrultusunda son 10 yıl içinde 138 farklı ülkede insani yardım çalışması yürütmüştür (İletişim Başkanlığı, 2022c, s. 313-314). Son olarak iş dünyası da kamu diplomasisi için stratejik bir değere sahiptir. 21. yüzyılda ekonominin öne çıkması, küreselleşme süreciyle birlikte finans piyasaları başta olmak üzere üretimin, satışın, dağıtımın dünya geneline yayılması, emeğin ve paranın büyük bir küresel göçe tabi olması; iş adamlarını dünyanın her yerinde iş yapabilir hale getirmiş, uluslararası şirketlerin sayısı hızla artmıştır. İş adamları gittikleri ülkelerde sadece kendi işlerini yapan insanlar değildir; onlar aynı zamanda ülkelerinin birer temsilcisi konumundadır. Ülkelerinin kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik anlamda tanıtımında önemli roller oynamaktadır. Türkiye'de son yıllarda

ekonomik alanda ciddi açılımlar gerçekleştirmiş, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Orta Asya başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesine yatırım yapan, iş ilişkileri geliştiren, ülkelerin kalkınmalarına ciddi katkılar veren bir ülke haline gelmiştir (Özkan, 2015, s. 18-19). Dolayısıyla özellikle Cumhurbaşkanlığı Erdoğan'ın gerçekleştirdiği yurtdışı seyahatlerde Türk iş adamlarını da yanına alması Türk kamu diplomasisi için önem arz etmektedir.

SONUÇ

Görüldüğü üzere Türkiye mevcut araçlarıyla kamu diplomasisini efektif şekilde uygulayan bir devlet konumundadır. Ancak Türkiye'nin bu alandaki potansiyeline bakıldığında söz konusu etkinliği daha da arttırmak için birtakım politik ve yönetsel bir tanım öneriler ortaya koymak mümkündür. Bu önerileri sıralamak gerekirse;

- i) Kamu diplomasisinin başarılı uygulaması için Türkiye içinde yalnızca siyasi iktidarın değil aynı zamanda muhalefetin de ortak bir tavır içinde hareket etmesi gerekmektedir. Bu çerçevede mevcut siyasi iktidar uluslararası alanda ve yabancı kamuoyları nezdinde herhangi bir meseleye dair meşru zeminini ve haklı tutumunu ortaya koyarken muhalefetin de günlük siyasi kaygılar uğruna bu tutumu desteklemesi gerekmektedir. Oysa Türkiye'de sıklıkla tanık olunan durum örneğin siyasi iktidar Suriye'ye yönelik askeri operasyonun haklı gerekçelerini ortaya koyarken bazı muhalefet guruplarının bu operasyonları "işgal" olarak nitelendirmesi, Türkiye sözde Ermeni soykırımı ile söylemsel ve pratik olarak mücadele ederken yine bazı muhalefet guruplarının "Ermeni soykırımı üzerinden Türkiye'yi tarihiyle hesaplaşmaya çalışması", yine siyasi iktidar 15 Temmuz hain darbe girişimine dair Türkiye'nin tezlerini ortaya koyarken muhalefet guruplarının bunu "kontrollü darbe" olarak nitelendirmesi ve siyasi iktidar Ege'de Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan haklarını savunurken muhalefetin Yunanistan ile yaşanan krizi "gelecek seçimlere bir yatırım" olarak değerlendirmesidir. Dolayısıyla Türk kamu diplomasisinin daha etkin bir şekilde icra edilmesi noktasında siyasi iktidar kadar muhalefete de büyük sorumluluk düşmektedir.

- ii) Günümüzde yalnızca geleneksel iletişim araçları değil aynı zamanda yeni nesil kitle iletişim araçları da kamu diplomasisi nezdinde önem kazanmıştır. Zira yeni nesil iletişim araçları internet sayesinde herhangi bir bilginin daha hızlı bir şekilde hedef kitleye ulaşmasını ve kamu diplomasisi faaliyetinin daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında özellikle sosyal medya platformlarının doğru ve etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Nitekim günümüzde klasik diplomatların yanısıra neredeyse her bir vatandaşın sosyal medya sayesinde bir diplomat gibi işlev gösterebileceğini ifade eden “tweeplomat” kavramsallaştırması ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte sosyal medya kamu diplomasisi faaliyetlerini sekteye uğratabilecek dezenformatif ve yalan haberlerin hızla yayıldığı bir platformdur. Dolayısıyla bu alanda da kamu diplomasisi faaliyetlerine öncelik verilmesi Türk kamu diplomasisinin etki kapasitesinin artırılması bakımından elzemdir.
- iii) Kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülürken küresel ve bölgesel bir hedef analizi kadar spesifik durumlarda ülkeler ve toplumlar bazında bir ön değerlendirme yapılması da oldukça önemlidir. Bu çerçevede örneğin Türkiye’nin yakın çevresinde Osmanlı mirası ve tarihi üzerinden yapılan kamu diplomasisi faaliyetleri Müslüman toplumlar nezdinde olumlu bir karşılık bulurken aynı etkiyi Hristiyan toplumlardan görmek mümkün değildir. Çünkü bu toplumların Osmanlı tarihinden ne anladıkları ve onu nasıl yorumladıkları ile Müslüman toplumların anlayış ve yorumları farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütürken küresel ve bölgesel parametreler kadar spesifik toplumsal parametreler de göz önüne alınmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ammon, R. (2001). *Global Television and the Shaping of World Politics*. McFarland & Co.
- Avar, Y. (2020). Dış Politikada Akıllı Güç Kullanımı. Sosyal Bilimler Perspektifinden Güç Cilt 3 (197-212) içinde. Gazi Kitabevi.
- Best, A. v.d. (2015). *20. Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. Siyasal Kitabevi.
- British Council. (2020). Our History. <https://www.britishcouncil.org/about-us/history>.
- Cowan, G. ve A. Amelia. (2008). Moving From Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. *The Annals of American Academy of Political and Social Science*, 616 (10), 10-30.
- Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Figueroa Press.
- Dışişleri Bakanlığı. (2018). http://www.mfa.gov.tr/no_-171_-insani-yardimlarimiz-hk.tr.mfa.
- Doğan, E. (2015). Rusya Federasyonu'nda Kamu Diplomasisi: Evrim ve Kurumlar. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 179-194.
- Ekşi, M. (2017). Türkiye'nin Türk Dünyasına Yönelik Kamu Diplomasisi: Yeni Araç ve Mekanizmalar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 17 (1), 9-19.
- Gregory, B. (2008). Public Diplomacy: Sunrise of an academic field. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (Mart), 274-290.
- Kocabıyık, H. (2019). Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye. *Avrasya Etüdleri*, 25 (55), 163-196.
- Leonard, M. (2002). Public Diplomacy. *Londra Foreign Policy Center*.
- Miller, E. A. ve Yetiv S. A. (2001). The New World Order in Theory and Practice: The Bush Administration's Worldview in Transition. *Presidential Studies Quarterly*, 31 (1), 56-68.
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak Güç, Dünya Siyasetinde Başarının Yolu*. Elips Yayınları.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (Mart), 94-109.
- Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkânları. *TASAM Stratejik rapor*, (70).
- Öztürk, T. (2009). Dış Politikadaki Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği. <http://kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>.
- Polat, D. Ş. (2020). Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Tika)'nın Uluslararası Güvenliğe Katkıları. *ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ*, (35), 245-281. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/654078>
- Potter, E. (2002). Canada and the New Public Diplomacy, Discussion Papers in Diplomacy. *Netherlands Institute of International Relations*.

- Poyraz, E. (2016). Küreselleşen Dünyada Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri. *Intermedia International E-journal*, 1(3), 30-48. doi:10.21645/intermedia.2016318942
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. Beta Yayınları.
- Signitzer, B ve Wamser, C. (2006). Public Diplomacy: A Specific Governmental Public Relations Functions. *Public Relations Theory II*. (382-411) içinde. Lawrence Erlbaum.
- Signitzer, B. ve Coombs, T. (1992). Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Convergences. *Public Relations Review*, 18 (1), 137-147.
- Snow, N. (2009). Rethinking Public Diplomacy. *Routledge Handbook of Public Diplomacy* (3-11) içinde. Routledge.
- Szondi, G. (2008). *Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences*. Nederland Institute of International Relations.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (2022c). https://www.tika.gov.tr/tr/haber/sisak_islam_kultur_merkezi_cumhurbaskanimizin_katilimiyla_acildi-72105.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (2022b). https://www.tika.gov.tr/tr/haber/tika%27dan_kuba%27ya_tarimsal_ekipman_destegi-72207.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (2022a). https://www.tika.gov.tr/tr/haber/tika%27dan_ukrayna%27da_savas_magdurlarina_acil_insani_yardim_araci-72236.
- T.C. Resmi Gazete. (2018a). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.
- T.C. Resmi Gazete. (2018b). İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.
- T.C. Resmi Gazete. (2010). Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ile İlgili 2010/3 Sayılı Başbakanlık Genelgesi.
- Tiedeman, A. (2004). U.S. Public Diplomacy in Middle East. *Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order*.
- TİKA. (2021). TİKA Faaliyet Raporu. <https://www.tika.gov.tr/upload/sayfa/FAAL%C4%B0YET%20RAPORU%202021/T%C4%B0KA%202021%20%C4%B0dare%20Faaliyet%20Raporu.pdf>.
- Tuch, H. N. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. St. Martin's Press.
- Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2022c). Türkiye'nin Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Kültürel Diplomasi ve İletişim
- Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2019). Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından Rusya-Ukrayna savaşında Türkiye'nin barışa yönelik çabaları kitaplaştırıldı. https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/cumhurbaskanligi-iletisim-bas-

[kanligi-tarafindan-rusya-ukrayna-savasinda-turkiyenin-barisa-yonelik-cabalari-kitap-lastirildi.](#)

Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2020a). Altun: “Cumhurbaşkanımız dünyaya güçlü lider diplomasisi dersi veriyor”. <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/altun-cumhurbaskanimiz-dunyaya-guclu-lider-diplomasisi-dersi-veriyor>.

Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2022b). Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığından “Türkiye’nin Dost Eli: İnsani Diplomasi” kitabı. <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskanligi-iletisim-baskanligindan-turkiyenin-dost-eli-insani-diplomasi-kitabi>.

Yatağan, A. G. (2018). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28 (2), 69-94.

Yazar, F. (2020). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (3), 530-541.

Yunus Emre Enstitüsü. (2021). <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>.

Yunus Emre Enstitüsü. (2022a). Almancaya çevrilen Ömer Seyfettin Hikayeleri Kitabı Viyana’da tanıtıldı. <https://www.yee.org.tr/tr/haber/almancaya-cevrilen-omer-seyfettin-hikayeleri-kitabi-viyanada-tanitildi>.

Yunus Emre Enstitüsü. (2022b). Bükreş’te 3 binden Fazla Kamu Görevlisi Türkçe öğrendi. <https://www.yee.org.tr/tr/haber/bukreste-3-binden-fazla-kamu-gorevlisi-turkce-ogrendi>.

Extended Abstract

The claim that Turkish foreign policy has separated from its traditional foundations in the last quarter century and that there has been a paradigm shift has now become a tautology. As a matter of fact, it is no longer sufficient to see Türkiye as a country that passively benefits from its geopolitical position and limits itself to regional policies. What enables Türkiye to exist in a synchronous and effective manner in global relations is its power. From the perspective of the distinction between hard and soft power, it is possible to argue that Türkiye is a smart power country or a smart power that uses hard power and soft power according to the conditions. One of the most important sources feeding Türkiye's smart power is public diplomacy, which is one of the components of smart power. Public diplomacy, which has become popular with the developments in globalization and communication technologies, has emerged in the context of the necessity of considering the public opinion along with other actors in international relations. The concept of public diplomacy was used for the first time in the literature by Edmund Gullion in 1965 within the meaning of "international flow of information and ideas". When the historical development of the concept and various definitions of the concept are examined, it is seen that interaction and communication are the basis of public diplomacy. In addition to the efforts of governments that are directly expressed in public diplomacy, there are also indirect public diplomacy practices. There are two basic approaches to public diplomacy: rigid and flexible. Finally, some methods are used in the practice of public diplomacy. The methods applied in public diplomacy are monologue, dialogue and cooperation. Public diplomacy activities are one of the important tools that will strengthen Türkiye's smart power position. To list the reasons for this; first of all, the dimension that democratization has reached at the global level has made it even more evident that people have a say in the administration of the country. Secondly, Türkiye is a power that can show its presence synchronously and effectively in more than one international crisis. Thirdly, public diplomacy emerges as one of the indispensable tools in Türkiye's fight against terrorist organizations such as PKK and FETÖ. Fourthly, public diplomacy activities in Türkiye gain importance when the counter-public diplomacy activities of the states with which Türkiye is in conflict and the terrorist organizations that have just been mentioned. Fifth, Türkiye is one of the states that have the basic motivation resources to effectively implement public diplomacy activities. It is possible to list these motivation sources as Türkiye's political structure, its historical and cultural heritage, current foreign policy practices and its constructive role in international crises. Elements of Turkey's constructive role in enhancing the effectiveness of public diplomacy include Turkey's unwavering commitment to the principle of *pacta sunt servanda*, Turkey's adherence to the established norms of the current international system, and Turkey's persistent emphasis on diplomacy, negotiation, and maintaining open channels of dialogue. To list the institutions operating in Türkiye's public diplomacy, these are; Institutions operating as Public Diplomacy Coordinatorship, Press and Broadcasting Information Directorate and later under the Presidency of Communications, Ministry of Foreign Affairs, which house units such as the General Directorate of Foreign Promotion and Cultural Relations and the General Directorate of Information, Ministry of Culture and Tourism, YTB, TİKA, Yunus Emre Institutes, Maarif Foundation, Turkish Radio and Television Corporation (TRT) and Anadolu Agency (AA), Kızılay and Turkish Airlines (THY). When we look at the history of public diplomacy activities in Turkey, it is seen that Türkiye has a deep-rooted history in this field. In the history of Türkiye's public diplomacy, the end of the Cold War constituted a breakthrough for the leap. Because the disappearance of the bipolar and static structure of the international system with the end of the Cold War brought along a process in which states reviewed their international positions and foreign policies. However, in the new period, the international system has assumed a highly dynamic

structure, the frozen conflicts of the bipolar period have started to boil again, and the attempts to become more effective in the system have been intensively initiated by states with imperial heritage such as Türkiye. Among the first institutions that come to mind regarding the public diplomacy carried out by the Republic of Türkiye is the Public Diplomacy Department, which operated under the name of Public Diplomacy Coordinatorship before 2018. The Directorate of Communications is also an institution closely interested in public diplomacy. Considering the impact of Turkey's foreign aid on public diplomacy, another institution that should be mentioned regarding Türkiye's public diplomacy is TİKA, which works under the Ministry of Culture and Tourism. Another institution that should be mentioned is the Yunus Emre Institute, which was established under the Yunus Emre Foundation and started its activities in 2009. Another institution operating in Türkiye in the field of public diplomacy is the Presidency for Turks Abroad and Related Communities, which was established in 2010. Another important institution operating at the point of public diplomacy in Türkiye is TRT. Again, THY creates a positive impression for the representation of Türkiye with its activities, advertisements and sponsorships. The names of Türkiye and THY are spreading around the world, especially with sponsorships for sports activities. THY occupies an important place in Turkish public diplomacy with these contributions. Red Crescent, a 153-year-old charity movement, is one of the prominent institutions in public diplomacy. Finally, the business world has a strategic value for public diplomacy. The prominence of the economy in the 21st century, the spread of production, sales and distribution throughout the world, especially in the financial markets, with the globalization process, the fact that labor and money are subject to a great global migration. It has made businessmen able to do business all over the world, and the number of international companies has increased rapidly. Businessmen are not just people who do their own business in the countries they go to; they are also representatives of their countries.